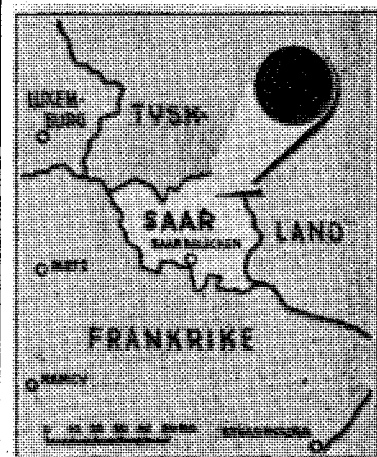

Saar til urnene igjen!

For «Folk og Land» av minister E. Blehr

Nu skal det heltyske land Saarland til å stemme igjen, og også denne gang som følge av fransk anneksonspolitikk. Dette industridistrikt på 2500 kvadratkilometer med 950 000 innbyggere — det tettest befolkede i Europa — vil gjerne være tysk, men får ikke lov av Frankrike. For Saar har rike kulgruber, som Frankrike gjerne vil ha. «Tigern» Clemenceau forlangte under forhandlingene i Versailles området avstått til Frankrike, og anførte til støtte for kravet at der skulle være 150 000 franskmenn i Saar. Som bevis for dette la han frem underskrifter på petitioner fra befolkningen i det franske Saar (Sarre), men her lot Wilson seg ikke narre, og Frankrike måtte nøye seg med å få eiendomsretten til alle kulgruberne i Saar og det var kanskje det viktigste. Samtidig bestemtes i Versaillesdiktatet, at suvereniteten over området skulde gå over til Folkeforbundet for en tid av 15 år. Etter utløpet av denne tid skulde holdes en folkeavstemning, i hvilken alle voksne som på Versaillesdiktatets datum var bosatt i Saar, skulde stemme over følgende tre alternativer:

En overflødig stor pil på kartet peker mot det omstridte Saar-område.

Etter den 2. verdenskrig var ødeleggelsene i Saarland meget betydelige, men gjenoppbyggingen har imponert alle. Landets kull-leier er jevnt over 80 meter dype! Befolkningen talte 1820 bare 124 000. Omlag 75 prosent er katolikker. I perioden 1925—30 var Saarlands andel av Tysklands produksjon: rujern 14 pst., råstål 12 pst., valseprodukter 12 pst., steinkol 8 pst. og vindusglass 20 pst.

- 1) For Status Quo 46 513 stemmer,
- 2) For Frankrike 2124 stemmer.
- 3) For Tyskland 477 119 stemmer.

Det antas at de som stemte for Frankrike vesentlig var jøder og kommunister, mens tilhengerne av Status Quo særlig var Hitlermotstandere av alle kategorier.

24. oktober 1945

Han bøyet sit hode i døden
og ingen venn sto ham nær.
Han bøyet sit hode i døden
slik som de bladløse trær,
blodet rant fra hans munn...
Fra hele landet det vide
ingen venn ved hans side
som gråt i hans siste stund.

Vi som kalte oss venner
undres hvor sterkt vi vel kjenner
makten som er i hans død?
Eier vi vel i vårt hjerte
dypet som måler hans smerte
midt i forlatthetens nød?
Hån oss i kommende slekter
hvis vi hans minne fornekter
når feighet og usseldom bød!

KAI NORMANN

Gull i sanden

Når dei lygn om landet
senda rundt, og sanningi for-
vende i ein storm av skral og

«Hviste De ikke - - ?»

For «Folk og Land» av Helge Grønstad

Jeg er på det rene med at soren skriver Ottar Huuse annet steds i nærværende nummer skriver noen betraktninger om det som i øyeblikket kalles «Gabrielsen-Lindbäck-Larsen-saken». — Han må imidlertid ha meg unnskyldt for at jeg blander meg inn. Dels hadde jeg alt på forhånd levert et manuskript om saken, og dels er de forhold som berøres såvidt egenartede at en nærmere dokumentasjon må være på plass.

Saken ble presset frem av statsarkivar Jakob Friis i bladet «Orientering» og momentant sluttet sensasjonspressen opp. «Norsk forslag om forsvars-samarbeid med tyskerne i Nord-Norge i 1940! Fylkesmann Gabrielsen og daværende major Lindbäck-Larsen henvendte seg forgeses til Administrasjons-

rådet. Undersøkelleskommissjonen i 1945 drøftet ikke saken, da den var av «utenrikspolitisk natur», var de desimeterhøye overskrifter som eksempelvis Dagbladet bragte i anledning av «be-givenheten».

I en sak som denne tror jeg det er best etter vanlig sakførerskikk å gjøre seg ferdig med dokumentasjonen først før man går over til prosedyren — hvis da noen prosedyre overhodet skulle være påkrevd i dette tilfelle.

Vi begynner med å sitere ordrett fra Administrasjonsstyrets forhandlingsprotokoll i møte den 20. august 1940. Det heter:

«Rådet mottok fylkesmann Gabrielsen og major Lindbäck-Larsen fra Nord-Norges administrasjon. De ønsket å drøfte med Rådet en del viktige, aktuelle spørsmål om Nord-Norges sikkerhet mot angrep fra øst.

Fylkesmann Gabrielsen meddelte at det i den senere tid var foregått store tyske troppeoverføringer til Øst-Finnmark. Samtidig var det fra de tyske militære myndigheters side kommet krav om at riksveien straks ble fullført helt fram og holdt åpen for vintertrafikk. Til den innvending at dette ville koste enorme summer og føre med seg de største vansker på annen måte var det fra de tyske myndigheters side svart at dette kunne man ikke ta hensyn til.

Fylkesmann Gabrielsen opplyste videre at major Lindbäck-Larsen hadde søkt å få

Hvem har ansvaret

for at ikke mannskap og materiell i tilstrekkelige mengder er satt inn på malmløpingen i Kautokeino-feltene? — Har den ulykksalige kompetansestrid mellom Norges Geologiske Undersøkelse og Geofysisk Malmløping no-

for en tid av 15 år. Etter utløpet av denne tid skulde holdes en folkeavstemning, i hvilken alle voksne som på Versaillesdiktatets datum var bosatt i Saar, skulde stemme over følgende tre alternativer:

1) Fortsatt administrasjon av Folkeforbundet, «Status quo».

2) Overgang til Frankrike.

3) Tilbakegang til Tyskland.

Rækkefølgen var symptomatisk!

Til å gjennomføre denne avstemning, som frembød særlige tekniske vanskeligheter — det gjaldt jo å kontrollere hvem som hadde bodd der for 15 år siden, uten hensyn til nasjonalitet — ble valgt et stort apparat av nøytrale, mest hollendere, svensker og nordmenn. Vi norske og svenske iallfall ble snart på det rene med at avstemningen var unødvendig: Landet vilde stemme

Undertegnede hadde et innlegg i bladets nr. 22 med overskriften: «God tanke. En kommisjon til å ta seg av tidligere NS-tjenestemenn», som hadde fått en «hale» av redaksjonen og tilsvar i neste nr. av Helge Grønstad.

Da jeg har hørt uttalelser som sier at det er den beste artikkel som har stått i Folk og Land, gir det meg mot til å fremlegge flere fakta.

tysk med en overveldende majoritet. Det ville ikke hjelpe tilhængerne av Status Quo at landets regjeringskommisjon, som var ind satt av Folkeforbundet, gikk hårdt frem mot det tyske partis presse, mens motstanderne fikk skrive omtrent hva de vilde. Denne politik vilde snarere skjærpe motsetningene og styrke tyskerne — det merket vi i løpet av det halve år, forberedelserne til avstemningen pågik. Og ved denne — den 14. januar 1935 — blev resultatet:

stemmer,
2) For Frankrike 2124 stemmer.
3) For Tyskland 477 119 stemmer.

Det antas at de som stemte for Frankrike vesentlig var jøder og kommunister, mens tilhængerne av Status Quo særlig var Hitlermotstandere av alle kategorier.

Det som i dag er særlig interessant er, at den mann som førte Status Quo-partiet det var ingen annen enn Johannes Hoffmann, som etter den annen verdenskrig kom tilbake igjen og ble landets statsminister ved fransk hjelp. Der ble holdt en avstemning ved hvilken all virksomhet fra de tyske partiers side ble forbudt og denne gang seiret Hoffmann. Men til avstemningen den 25. oktober har man måttet slippe de tyske partier til, og idag lyder på alle folkemøter tyskernes feltrop: «Heraus mit dem Dicken!» Hoffmanns 100 kilo er blitt tyskerne litt for meget.

Denne gang gjøres ikke fra fransk side et forsøk på direkte å erverve suvereniteten over Saarlandet. Avstemningen gjælder den avtale Adanauer ifjor traff med Frankrike, en avtale som går ut på «europæisk», altså ikke-tysk status. Skulde denne avtale bli godkjent blir det i realiteten Frankrike, som får kontrollen, det blir

Hvem har ansvaret

for at egeninnsatsen ved boligbygging ikke er skattefri?

Gull i sanden

Det som avgjør et folks kraft og dets åndelige og fysiske sunnhetstilstand, er som vi alle vet eller burde vite ikke bare den rent økonomiske velstand. Det er i like høy grad eller kanskje i enda høyere grad, menneskenes tro og tillit, deres vilje til innsats. Slike vanskelige mål-

bare ting som religionen og religionens art — om den er en trøster eller en skremmer — den enkeltes stimulerende bedrifter og de manges iherdige arbeide, politikken og politikernes innsats, diktingen og dikternes innsats, forskningen og forskernes innsats — slike ting er det,

KAI NORMANN

Statstjenestemann som synger ut

Undertegnede hadde et innlegg i bladets nr. 22 med overskriften: «God tanke. En kommisjon til å ta seg av tidligere NS-tjenestemenn», som hadde fått en «hale» av redaksjonen og tilsvar i neste nr. av Helge Grønstad.

på ubestemt tid økonomisk union med Frankrike og fransk utnyttelse av kullene og den omfattende jern- og stålindustri. Denne tilstand skulde fortsatte til Tyslands samling kommer istand, altså eventuelt for all fremtid. Det er ikke mulig å tro, at Saars tyske befolkning vil gå med på dette. Det vil neppe hjelpe at Adenauer her har tatt Frankrikes parti under anførsel av, at det er nødvendig å stå i godt forhold til den tidligere motstander, og at den uheldige avtale var nødvendig for å få adgang til oprustning. Adenauer har her beredt seg et nederlag, ikke minst ved sin opfordring til tyskerne i

Da jeg har hørt uttalelser som sier at det er den beste artikkel som har stått i Folk og Land, gir det meg mot til å fremlegge flere fakta.

Om Stortinget eller Arbeidsdirektoratet eller hvem det no kan være av makthav-

Saar om å stemme for statuttet. Han har for dette møtt en voldsom kritik i Saar, og det også fra sitt eget parti. Mens «den tyske front» i 1935 hadde støtte fra sitt lands daværende fører, møter det således nu motstand fra den nuværende, — en grotesk situasjon som allerede har hatt alvorlige konsekvenser for Adenauers prestisje også i Vesttyskland. Prognoserne for avstemningen går ut på at den «europæiske» status forkastes med fra 60 til 90 pst. av stemmerne. Med erfaringen fra 1935 tør man ihvertfall anta, at avstemningen med stor majoritet vil gå mot Frankrike, Adenauer og Hoffmann.

Når dei lygn om landet senda rundt, og sanningi forvenda i ein storm av skral og ljod, når dei truga folk å tegja, som eit ord imot vil segja, tak det alt med tolgut mod. IVAR AASEN.

ofte mer enn pengene i lommen, maten på bordet og vaskemaskinen i kjelleren som avgjør om et folk har en fruktbar eller en ufruktbar tid. SIGURD HOEL.

kommisjon med mandat til å innsette tidligere statstjenestemenn i stillinger som passer til deres utdanning og praksis, kan en si at virkelig noe positivt blir gjort.

Slik som det nå er betaler vi hver eneste dag for at vi en gang for meget lenge siden var passivt medlem av et politisk parti. Jeg underbygger denne påstand med noen eksempler fra det praktiske liv.

Da de «herlige maidager» 1945, som prestene ynder å snakke om i sine prækener, brøt ut, hadde en dame ar-

ansvaret

for at ikke mannskap og materiell i tilstrekkelige mengder er satt inn på malmletingen i Kautokeino-feltene? — Har den ulykksalige kompetansestrid mellom Norges Geologiske Undersøkelse og Geofysisk Malmleting noen forbindelse med denne sendrektigheten? Kobberprisene er fantastisk høye for tiden. Skulle det vise seg at forekomstene i Kautokeino er drivverdige, burde vel alle krefter mønstres for å få i stand drift der oppe og dra nytte av konjunkturen?

beidet 25 år i Telegrafverket. Jeg kjenner henne som et særdeles flinkt og arbeidsomt menneske som av overbevisning var medlem av Nasjonal Samling. Siden har hun prøvd livet i konsentrasjonsleir, før hun som oss andre kunne prøve å få tak i mer eller mindre underbetalte jobber av ymse slag. Telegrafverket er jo framleis et lukket land. For etpar år siden lyktes det henne å få jobb som bokholderske i en halvoffentlig institusjon tiltross for sitt NS-medlemskap. Men

Forts. side 4

Bestemtes Norges skjebne i London?

IV
Vi begynner i dag med å gjengi følgende brev:

Herr statsminister Nygaards-vold.

I snart 3 år har Norge vært

i krig med Tyskland, og i samme tidsrom har Regjeringen alene utøvet all myndighet. Den har intet organ hatt å rådføre seg med i vik-

Fortsettes inne i bladet.

riksveien straks ble fullført helt fram og holdt åpen for vintertrafikk. Til den innvending at dette ville koste enorme summer og føre med seg de største vansker på annen måte var det fra de tyske myndigheters side svart at dette kunne man ikke ta hensyn til.

Fylkesmann Gabrielsen opplyste videre at major Lindbäck-Larsen hadde søkt å få større klarhet over den militære betydning av den nye situasjon ved en reise til vedkommende distrikter. Han hadde der gjort interessante iakttagelser om forholdet tyskere, finner, russere. Man

Fortsettes inne i bladet.

Heime og ute

— Treforedlingsfabrikken i Vadheim vil koste 11 mill. kr.

— Humoristen Wodehouse har bodd de siste 20 år i USA.

— Han har nå søkt om amerikansk borgerskap.

— Ladde granater vil bli forbudt til instruksjon i skolene.

— Norsk leppestift (!) er blitt en verdensartikkel.

— England: Bevanittene har hatt sterk tilbakegang.

— Den greske brigade i Korea vil bli trukket tilbake.

— En 10-kilos aure-rusk er fanget i Røykenvik.

— Bare 15 prosent av Hærens befall har gode boligforhold.

— Persia blir med i forsvarspakten mellom Tyrkia og Irak.

— Sannsynlig bilproduksjon i USA 1956: 8 millioner vogner.

— Dronning Juliana er på sitt første besøk i Guayana.

— Englands skoler mangler 3000 lektorer.

Fortsettes inne i bladet.

Fotografien er et verdensspråk

Daglig påvirkes millioner mennesker av fotografier i presse og televisjon. I billedblad verden rundt bevares aktstykker av vår tids historie og kultur. Fotografien er et ypperlig middel til å slå bro mellom folkene, på tvers av nasjonaliteter, raser og fordommer.

FOLK og LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Botsfengslet er også med i bildet

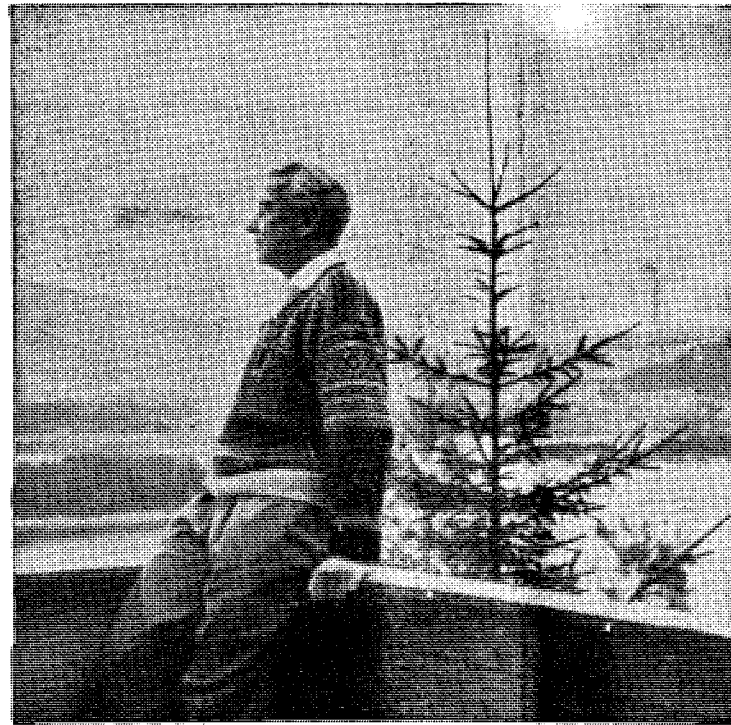
Tro bare ikke at seierherrene av 1945 nøyter seg med å holde slaveleiren i Vestfold under sin hånd og forvaltning. Vi har også lidelsesfeller som sitter innesperret på Botsfengslet i Oslo. Dette gjør ikke saken bedre. Dagene går og årene tærer, både på makthaverne og deres fanger. Innsatsen gjelder evig samvittighetsnød for våre rettssvikere, samt liv eller død for de innesperrede og deres pårørende.

Den seismografiske innstilling som tidligere NS-folk har til disse problemene burde forlengst ha vekket myndighetene til en mer talentfull behandling såvel av den statsbudsjetterte piggråd i Vestfold som av de nøkler, som er til å låse opp dørene med, på Botsfengslets skumle enemerker. Men dessverre: Myndighetene har hittil bare villet lytte til sadismens og hevners profitører.

Siden vi sist skrev har Stu-

dentersamfunnet i Oslo anstrengt seg for å medvirke til rettferdighetens sak på jorden. På jypingvis måtte de selvfølgelig klatre over bekken. La fare, la gå, med våre egne fanger. Studentersamfunnet slo seg for sitt bryst og sendte heller Mississippi-mamma fru Mamie Bradley sin dypeste sympati. Det norske Arbeiderpartis Kvinnesekretariat og LO's Kvinnenemnd har også vært i virksomhet. Var det våre i Norge innesperrede fangers hustruer og barn som lå dem på hjertet? Langt i fra. Disse utvalgte kvinner har foretrukket å skikke brev til madame Popova i Moskva for å medvirke til å få Osvald Harjo frigitt. Det er så bra alt sammen, bare det kan gis anledning til å sove videre når det gjelder den norske statsløves lek med menneskelig, enten det nå er i konsentrasjonsleiren i Vestfold eller i Botsfengslet i Oslo.

Sjømannen som gikk i land

En sjømann er gått i land. A. H. Rasmussen er her fotografert på verandaen til det nye huset sitt, som ligger i nærheten av Alesund. Nettopp i disse dager er det Rasmussen sender ut fjerde bind av sine erindringer, «Soldager på kruttønne». Hans bøker er i alt trykt i 40 000 eksemplarer i Norge, samtidig som de er utsendt på en rekke andre språk.

Hadde Rasmussen tenkt seg et slikt bokeventyr da han debuterte — 69 år gammel? Nå gjenstår bare at hans bror, professor Wilhelm Rasmussen, får til oppgave å reise Eidsvollsmonumentet — mens han ennå er i sin manndoms fulle kraft. Han er riktignok i antall år 76, men fortsatt en gigant hva talent og skaperevne angår.

På index

Av kand. jur. Alfred Dale

I India, dette tenkernes og vismennenes land, har vi kastevesen med sitt skarpe og uoverstigelige skille mellom kastemennesket og den kasteløse, også kalt den urørbare. Den kasteløse bærer sin nedverdighets merke brent inn i pannen, og når han er ute må han gjø som en hund for at ikke kastemennesket skal komme ham nær og bli urent. En åpenbar og tydelig indeks over mennesker med svimerking og dyrisk lyd.

I de demokratiske land, også i Norge, har en indekser over mennesker, men her hemmelige fortegnelser over de urene. «Er han et kastemenneske, eller er han en uren?» Slik lyder det ene avgjørende spørsmål høyt over i organisasjoner, sakrale som profane, i kulturverdenen, i det politiske liv som i det såkalte næringsliv. En arm strekker seg ut, en skuff blir dradd fram, en bok i svart bind blir funnet fram, bladene vendes, en nyspisset blyant følger navnene

Er Dagbladet på bedringens vei?

Dagbladet for 7. oktober 1955 forteller, hva forresten mange vet fra før, at daværende major Lindbäck-Larsen, som nå er øverstkommanderende for Nord-Norge, og daværende fylkesmann i Finnmark Gabrielsen engang i 1940 henvendte seg til Administrasjonsrådet og anbefalte et norsk-tysk forsvarssamarbeide i Nord-Norge for å beskytte landet mot angrep fra Sovjet. Forslaget ble behandlet i Administrasjonsrådets møte den 20. august nevnte år. I møteprotokollen står det etter hva Dagbladet opplyser bl. a. at fylkesmann Gabrielsen meddelte at tyskerne forlangte at riksveien straks ble fullført helt frem, og at de ikke kunne ta hensyn til fylkesmannens innvending om at det ville koste enorme summer. Gabrielsen foreslo at rådet burde be om tyskernes samtykke til å gjenopprette norske hæravdelinger, som kunne danne kjernen i eventuelle verne-tropper for Nord-Norge ved siden av eller til avløsning av tyske tropper. Lindbäck-Larsen uttalte seg i samme retning. Rådets formann fylkesmann Christensen sa at disse herrers forslag skulle gjøres til gjenstand for nøye overveielse.

Av disse uttalelser og den omstendighet at det i nevnte møte ikke kom frem noen innvendinger mot forslaget fra rådets medlemmer på det grunnlag at Norge jo var i krig med Tyskland, viser at

samtlig tilstedeværende i møtet var av den mening at krigen mellom de to land var opphørt. Ellers ville forslaget og rådsmedlemmenes opp-treden ha vært meningsløs. Men den omstendighet at så betydelige og på vedkommende område så opplyste personer som de nevnte herrer var av den oppfatning at krigen mellom Norge og Tyskland var slutt i 1940 er et sterkt bevis for at den virkelig da var slutt. Skulle det likevel vise seg ved nærmere granskning at dette ikke var tilfelle, kan det dog med trygghet hevdes at de dømte NS-medlemmer var i **unnskyldelig god tro** når de var av den samme mening som fylkesmann Gabrielsen, major Lindbäck-Larsen og samtlige medlemmer av Administrasjonsrådet — for ikke å tale om alle andre bevis i samme retning, hvorfor de tiltalte etter straffeloven allerede av den grunn burde ha vært frifunnet.

Dagbladet burde selv ha trukket konsekvensen av sine ovennevnte opplysninger. Men å gå til sannhets erkjennelse passer nok ikke for denne demagog-avis, som ved sine skriverier etter okkupasjonen har bidratt til det uriktige og barbariske rettsoppgjør.

Var det ikke mange dommere som i landssviksakene spurte de tiltalte: «Visste De ikke at krigen var slutt i 1940?»

Ottar Huuse.

Hedersmann Ole Gjørberg

Det er oss en glede å sende vår hilsen til en av de virkelig gode nordmenn, bonde Ole Gjørberg på Gatu i Rygge, som mandag 24. oktober er 75 år.

Ole Gjørberg er av gammel Østfoldslekt, og født som eldste sønn på Huseby i Onsøy 1880. 1917 kjøpte han Gatu, som han drev fram til en av de største og mest velstelte i mønsterbygden Rygge. For få år siden overlot han driften til sin sønn Thoralf, som på sin side igjen holder på å forme Ole Gjørberg d. y. til når tiden er inne å bli en verdig navntager etter sin far.

Ved krigsutbruddet i 1939 lå gården der i blomstrende stand, med alle bygninger restaurert eller nybygget, og Gjørberg hadde i hardt arbeid drevet det fram til å bli en av Rygges største skattyttere. Så kom da krigen, og Gjørberg sluttet med sikkert instinkt opp om de ideer han mente og visste var i pakt med det beste i norsk lynne og i det lange løp ville tjene hans folk og hans ætt. Hans eldste sønn meldte seg til fronten i øst og utmerket seg som en ekte Gjørberg, og faren sto fast ved hans side. Ikke engang da tyskerne kom og tok noe av hans beste jord til flyplassen, lot han egeninteressen gå foran sansen for det felles vel. Hans ord ved den anledning vil mange huske den dag i dag.

Så kom det andre «gode nordmenn» hjem og skulle finne syndebukker for gamle skavanker og flukt fra ansvar — og mange her hjemme sluttet seg opp om dem i 17. mai-stemning, det er så

Minister Blehrs artikkel

i dagens nummer av «Folk og Land» om den umiddelbart forstående folkeavstemning i Saar, vil sikkert ble lest med stor interesse, og med rette. Blehr var forrige gang saarlenderne måtte til urnene Folkeforbundets generalinspektør der nede, og er derfor vel fortrolig med forholdene.

Redaksjonen av nr. 33 avsluttet tirsdag den 18. oktober.

FELLES BLOD OVER HELE JORDEN.

Hovmodig har den vestlige verden trodd at den står høyere enn de «fargede folk». I dag reiser disse folk seg, rasediskriminering og kulturell isolasjon er en forbrytelse mot oss selv og mot jordens samlede befolkning.

Fra en æret

Land» om den umiddelbart forestående folkeavstemning i Saar, vil sikkert ble lest med stor interesse, og med rette. Blehr var forrige gang saarlenderne måtte til urnene Folkeforbundets generalinspektør der nede, og er derfor vel fortrolig med forholdene.

HVEM ER PROFESSOR FRANZ GRIESE?

Det er en brevskriver som spør, etter å ha lest profesorens åpne brev i «Folk og Land». Vi skal i neste nr. av bladet fortelle nærmere om hvem Griese er.

† Rettskjemiker Ch. Bruff, 68 år.

† Katalogredaktør Arnt beggerud, 56 år.

† Konsul Ole Bergersen, Stavanger, 64 år.

† Fru Margit Strugstad, Oslo, 72 år. Var syk en måned. Datter til general Strugstad. Hun var i noen år gift med Ernst Rolf, og selv om livet skilte dem ad som ektefeller, var deres vennskap like varmt og trofast til Ernst Rolfs død. Fru Strugstad var ansatt i Filharmonisk Selskaps kontor i 25 år, og var som en god og omsorgsfull mamma for orkestrets medlemmer. Hennes nærmeste etterlatte er Anita, g. m. Per Høst, og sønnen Sven Erik Rolf, foruten søstrene fru Borghild Keyerdahl, fru Hilda Walle-Hansen og fru Else Gemzøe. Avdøde var et tvers igjennom godt menneske, uten svik eller svikt, merk det.

Det er vår kristne rett å minnes våre døde.

verden trodd at den står høyere enn de «fargede folk». I dag reiser disse folk seg, rasediskriminering og kulturell isolasjon er en forbrytelse mot oss selv og mot jordens samlede befolkning.

Fra en æret medarbeider

Herr redaktør!

I nr. 31 har bladet en innsendt artikkel om «Kirken idag» undertegnet «Tilskuere». Da artikkelen i mange henseender faller i tråd med mine opsett, har der vært flere som har tillagt meg æren av den. Jeg ber redaksjonen bevitne, at jeg ikke er forfatteren, og at jeg *alltid* skriver under navn.

Karl Seeland.

Det har sin riktighet.

Red.

Mellom venner

— Wergeland sa: Så skjønn er ingen jordisk blomst som smilet.

— Kjedelig trykkfeil: Moskva melder at Samveldets eldste mann er 147 år. Skal selvfølgelig være 247.

— Norges Bank har overvurdert obligasjonsmarkedets muligheter i høy grad, sier direktør Harald Smedal i Den nordenfjeldske bykredittforening.

— Magne Skodvin og Knut Mykland har søkt professoratet etter Arne Bergsgård.

— Verdens Gang skryter av sin nye tegneserie.

— Den er kjøpt fra USA og koster oss hard valuta.

— Bondepartiet har for tiden 15 representanter på tinget, idet Jørn Kvåle, Bygland, møter for veisjef Arne Nilsen (h.), Arendal.

— Kirsten Flagstad skal medvirke i Wagners «Götterdämmerung» i Norsk Rikskringkasting i januar.

— Aschehoug har sendt ut Fridtjof Nansens Dagbok fra 1905.

— Heretter skal alt midtmålt tømmer og sevnebarket virke gå til treforedlingsindustrien.

— Ingeniør Arnjot Austlid har laget en norsk symaskin og håper nå å kunne produsere 3000 pr. år.

ikke kastemennesket skal komme ham nær og bli urent. En åpenbar og tydelig indeks over mennesker med svimerking og dyrisk lyd.

I de demokratiske land, også i Norge, har en indekser over mennesker, men her hemmelige fortegnelser over de urene. «Er han et kastemenneske, eller er han en uren?» Slik lyder det ene avgjørende spørsmål bortover i organisasjoner, sakrale som profane, i kulturverdenen, i det politiske liv som i det såkalte næringsliv. En arm strekker seg ut, en skuff blir dradd fram, en bok i svart bind blir funnet fram, bladene vendes, en nypisset blyant følger navnene nedover siden, en gjallende, men lydløs gjøen lyder gjennom rommet, den urene blir sparket ut døren, hans papirer blir kastet i søppelsjakten og den rene tvetter sine hender i vann.

«Still dere bakerst i køen, aller bakerst,» lyder det fra hovedstadsavisen, som selv såvel på det kulturelle som på det politiske område aldeles har falt av tidens vogn. «En beskjeden plass,» lyder det fra denne verdens herre, statsråden, og presten graver grøfter, læreren lejer et ubeist av en vakthund og rasler med mange nøkler, mens juristen skraper og vasker godtfolks møkkete vegger.

Dette er den prosaiske virkelighet i dagens Norge.

Men det tar på, i lengden aldeles hårdt, å gå slik som en hund og få spark i snuten og i baken for godtfolks dører. Da er det at en begynner å ane den forferdende sannhet som Ibsen har gitt uttrykk ved at må en på huken krype hjem, kommer dyret i en frem. Vi blir mistenksomme og såre, vi ser bare falskheten og hykleriet i alt og alle. Det meste av våre kulturstrømninger går oss forbi, og en valgkamp varmer oss så måtelig.

Om dette tema har det vært skrevet i ti år, jeg må innrømme at det hele har nyttet bare lite. Men nå er spørsmålet: Skal vi først kunne forenes i katakombene eller i marsjen over tundraen? I begge tilfeller: Der er det ikke lenger spørsmål om helt eller usling, god eller sviker, bare om mennesker viet til undergang og død.

Velferdsstaten

Hvis de kommunale tillegg definitivt faller vekk antas det at lærerne i Oslo går til ny streik fra 1. januar.

— Ekorn er et beist etter småfuglunder og småfuglegg.

— Danmark: «Grundtvig-Selskapet af 8. September 1947» sender i høst ut en ny årgang «Grundtvig-Studier».

— Vi leser i regjeringsorganet at kommunene i Norge, Sverige, Finland og Nederland har den mest uavhengige status i verden

Det undrer oss. Meget tyder på at pengemakta snart er enerådende i våre kommuner, akkurat som i statshusholdningen.

— «Klong Oidipus» gjorde lykke i Radioteatret.

— Eirik Vändviks oversettelse var strålende.

— Gisle Straume som Oidipus viste på nytt rike talenter.

— Bøndene i Ardal krever 1,5 mill. kroner i erstatning.

— De fleste har slaktet ned besetningene sine.

— Flere tør ikke engang dyrke grønnsaker i fluorrøyken.

— Økonomisk framsteg beror på samarbeide. Gunnar Jahn nevnte på nytt denne selvfølgelig ting i et foredrag han nylig holdt i Polyteknisk forening, hvor etter Oslo-pressen slo det opp nærmest som en stor nyhet. Skal Norges sak fremmes og folkets arbeidsevne styrkes kreves det også samarbeide på det politiske

plan, slik det ble fremholdt av NS. Flertallets raseri over denne sannhet var høyst eiendommelig.

— Finn Havrevold har fått årets «Damm-pris».

— Av «Østlendingen» ser vi at Lutnesgrenna i Trysil har bygt nytt ungdomslokale, som ble innviet med en staslig fest 15. oktober. Overlærer Einar Thomassen skrev og sa fram prologen, Karina Lie sang med tonefølge på piano av Hans Holtet, Trysil-orkestret medvirket, dirigent Veibjørn Strandvoll, og amatører fra bygda oppførte skuespillet «Vegg i vegg».

Typisk norsk dårskap

Nic. Gulbrandsen forteller i Morgenposten at da søkningen til forsvarrets befalskoler var som dårligst i 1950, ble en 20 år gammel gutt avvist ved en infanteriskole med den begrunnelse at gutten som 14-åring hadde vært med i AT. Gutten ble som rimelig kan være svært bitter, ikke minst fordi hans dimisjonspapir fra Arbeids-tjenesten var undertegnet av major N. N., en offiser som på det tidspunkt i 1950 var tjenestgjørende stabsjef i en våpenstab på Festningen. 20-åringen etterlyste logikken i dette, men forsvaret ble ham svar skyldig.

— Vet du at Oslo har 25 000 store og små hager?

— I Arendal har det hendt at skolebarn er kommet med både ett og to tusen kroner til skolebanken, melder Agderposten, som i en artikkel går skarpt i rette med «denne dumhet», som bladet kaller det. Det er jo svært

mange som ikke kan følge med i et slikt kappløp, skriver avisen.

— Kant sa: Godgjørenhet er en æresgjeld.

— Det er foreslått opprettet en pedagogisk lærestol ved Landbrukshøgskolen.

— Oslo: Bjørk koster i høst tilkjørt 165 og skogsved 143.

— Per Gjerstad har solgt sitt hus i Kristiansand og fått seg leilighet i Kirkeveien, Oslo.

— Vårt daglige brød: Oslo har hatt ganske bra tilførsel av rype, men av skogsfugl helt sporadisk. Jeger får rundt regnet kr. 5.— for rype, 12—15 kr. for tiur, ca. 10 for røy, 7.50—8.— for orrfugl, 6 kr. for jerpe og 5 kr. for rugde, alt pr. stk., levert Oslo. For hare varierer prisen fra 4—7 kr. pr. stk.

— Hver høst premierer kommunen de vakreste.

— I år vant prof. dr. med. Leif Salomonsen!

sjøen har bidratt til det foran sansen for det iellev. Hans ord ved den anledning vil mange huske den dag i dag.

Så kom det andre «gode nordmenn» hjem og skulle finne syndebukker for gamle skavanker og flukt fra ansvar — og mange her hjemme sluttet seg opp om dem i 17. maistemning, det er så rart med det at en kan være der hvor makten og massen er, å kunne være med på å hogge stortrærne ned. Ole Gjøberg ble fengslet som «landssviker» og ekspedert inn i en gymnastikksal på Moss med den herostratisk berømte trøstefulle bemerkning fra landssviksjefen saksfører Aslaksen. at gården sin og våronna skulle han ikke bry seg med, den ville bli overtatt av andre og GODE nordmenn. Tiltalebeslutningen som senere ble presentert ham, gikk i det vesentlige ut på medlemskap i NS, bidrag til Frontkjemperkontoret og Røde Kors — samt det uhorste at han på et møte av grunneiere ved Rygge Flyplass hadde uttalt at Katyn var russernes verk. Han ble derfor belønnet med

Ottar Huuse.

Riktig?

Nylig har vi hatt veldige skarer av byfolk i bygdene for å nyte landlivets gleder, sier Østlendingen (b): — Det er den vakre naturen, de ser at det som regel er mat nok i kjeller og bu, de ser romsligheten i husene. De ser forsiden av medaljen.

Det ville ikke være av veien om en også fortalte byfolkene at medaljen har en bakside. Fortell hvor lang arbeidsdagen er, fortell hvordan en strever fra morgen til sene kveld, helg og ørke, uten fritid og feriedager, slik det faktisk er på storparten av brukene i dette karrige småbrukslandet, fortsetter bladet. Fortell dem som ser bygdene bare fra søndagssiden at lønnsvevnen i industrien er langt større enn i jordbruket.

— Hans adresse er Huk aveny nr. 9, Bygdøy.

— Sonja Hennie flyr mandag til Moskva for å forhandle om oppvisninger til sommeren.

— Nytt på bokmarkedet: Aulestadminner. Boka er satt sammen av Else Bjørnson, som bygget på ting som gjennom årene ble skrevet av Bjørn Bjørnson.

Verdensfreden er ikke sikret. Norges fremtid heller ikke.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Diskontoforhøyelse er p. t. ikke aktuell, påstår Mons Lid.

— Derimot bebuder han høyere porto- og telegraftakster.

— Chessmann får saken opp igjen, etter sin 7. anke!

— Møre Dagblad går inn, regnet fra 31. oktober.

— En delegasjon på 16 norske lærere er på besøk i Russland.

— Av Østerrikes ektepar er 42 prosent barnløse.

— Flyktningepartiet har brutt med Adenauer.

— Jernverket har fått sin første dollar-ordre.

— Flyvåpenet regnes som NATO's svakeste forsvarsgren.

— Havlærersakens dokumenter er oversendt Protokollkomiteen.

— Cappelen har lagt an sak mot Morgenbladet.

— Det gjelder kritikk mot Grimbergs verdenshistorie.

— Langt inne i Sovjetsamveldet, nord for polarsirkelen ligger slaveleirsamfunnet Vorkula. Der bryter titusener av slaver fra Sovjet og hele Europa kull for «sosialismens fedre», som regjerer i Moskva.

— Tsar Nikolai I (1825—55) var av sine rådgivere anmodet om å gjøre området til kolonier for landsforviste. Etter å ha innhentet rapport om forholdene der fant han at det var «for meget å forlange av noe menneske at det skulle leve der». Det var før det moderne barbari gjorde sitt inntog i Russland.

— Den tyske legen Joseph Scholmer har prøvet denne leiren på kropp og sjel. Han har skrevet en bok om sine opplevelser. Er nå kommet på norsk hos Cappelen. Scholmers nøkterne beretning og bitende kommentarer gjør et sterkt inntrykk. Han bekrefter hva ethvert enstendig og politisk bevisst menneske bør vite om det sovjet-russiske kommunist-paradis, forteller også om en side av livet i Sovjet som har vært uhyre lite påaktet her i vesten: Den underjordiske motstandsbevegelsen.

— Det er også best å vite at slaveleirene er en så vesentlig del av det økonomiske system i Sovjet at det ville bryte sammen om de ble avvirket, 50 prosent av Sovjets samlede kullproduksjon og 80 prosent av tømmerkvantumet skaffes til veie av slavearbeiderne.

Bestemtes Norges skjebne i London?

Forts. fra side 1

tige saker, og intet forum skapt hvor en saklig og fri meningsutveksling kunne sted, i en tid hvor fri presse-diskusjon har vært utelukket, og det heller ikke på annen måte har vært anledning til på bredere grunnlag å drøfte de mange problemer som de nye forhold har skapt, og som måtte løses.

Det nåværende styresett har ingen rett i norske demokratiske tradisjoner og ble etablert utelukkende som en øyeblikkelig nødsforanstaltning, uten at Stortinget den gang hadde mulighet for å bedømme for hvilken tid og under hvilke endrede forhold det ville komme til å virke.

I den vanskelige tid Regjeringen arbeider med reorganisering av den sivile administrasjon, hær, flåte og flyvåpen har det vært naturlig at den ikke har kunnet ofre disse forhold den nødvendige oppmerksomhet. Men vi mener at tiden nå er inne til å oppta til drøftelse spørsmålet om hvorvidt og eventuelt hvordan, et demokratisk folkestyre i en viss utstrekning kan gjenopprettes, og ad interim i utlendigheten, og yttingsfrihet sikres utløp. Vi tror at organisert kontakt og samarbeide med representanter for alle norske, som utenfor Norge arbeider for Norges frigjørelse, vil styrke regjeringens stilling både blant disse, og like overfor våre kjempende landsmenn hjemme. Det vil kunne bidra til en heldigere løsning av de mange vanskelige og aktuelle og framtidige problemer og oppgaver som foreligger.

Jacobsen, kommandørkaptein. Leif Brunvand, sjømannsprest. Johan Holst, professor. R. Van der Hagen, sjømannsprest. G. Wendelboe, kommandørkaptein i marinens Flyvåpen. Rolf Rasmussen, sjømannsprest. Odd Berg, skipsreder. Jørgen Juve, journalist. Gabriel Smith, v.pl. kapt. i Marinen. Odd Jensen, disponent. Magnus Langfeldt, skipsfører.

Riktig avskrift bevitnes: Georg Stormark. R. O. Evensen.

Ovenstående skrivelse aktes sendt til Regjeringen i London med flest mulig underskrifter. De underskrivene som allerede står påført, er initiativtagerne. Men dessuten er skrivelsen påtegnet av mange sjøfolk og andre.

Skrivelsen ligger hos telegrafisten for undertegning for dem som ønsker å slutte seg til dem.

Det var sjølsagt klart at noe måtte gjøres, at en ikke kunne la sneballen rulle. Og igjen har det vist seg hvilken kolossal betydning det har at vi har Sjømannsforbundet her ute, som lojalt støtter opp om regjeringen. Det er bare å ønske at regjeringen selv forstår at den i større grad bør bygge sin stilling på en solid støtte hos Sjømannsforbundet og sjøfolkene våre, og da får det heller våge seg at NORTRASHIP betaler noe høyere lønninger enn nå, og en eller annen skipsreder blir forbanna. — (Forts.)

Et 150-års minne

Den 20. oktober 1805. Den

Fremtidsstilling

Større firma på Sørlandskysten søker dyktig bokholder og korrespondent. Karakterfast, initiativrik mann kan påregne i løpet av 3-4 år å få overta kontorsjefstillingen i firmaet.

Henvendelse til redaktør J. Kringelbotn.

Hver ny annonse

er et ufeilbarlig økonomisk middel til å løfte «Folk og Land» opp fra menighetsbladens metoder og begrensede virkeområde til å bli

ET RIKSORGAN

for landets frie velgere.

Det er intet våre motstandere mere frykter enn at bladets venner skal oppdage småannonsenes betydning.

Fjellarbeider

Vi fører kjente merker i borhammere, borslipemaskiner og har alt utstyr for sådanne.

Be om tilbud.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG

Maskiner — Redskaper

Tlf. 885 — 248

Søm mottas

Swagger, kjoler, bluser og skjørt. Tar også omsøm. Billett mrk. «Søm Oslo».

Skal De flytte?

og vil selge Deres hus? med litt hage, ikke for langt fra Oslo. Skriv til Tyra Bentsen, Borgestad.

Puss opp fasaden

Nå har vi på lager

LINOLJE

av den gode gamle kvalitet som beskytter og bevarer. Tidohvitt Sinkhvitt Brekkfarger

CORAL

FARGEHANDEL

Hofgårdsgrt. 12. Telefon 4379 Drammen

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Yngre kontormann

fullt fortrolig med bokholderi, korrespondanse og maskinskrivning og med anlegg for salg, får plass straks eller senere i velrenomert bedrift i Stavanger. Søknad med attestavskrifter, andre opplysninger av interesse og mulige referanser til dette blads ekspedisjon under billett merket «Vinnende vesen».

RODELØKKENS

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

Atelier i Oslo

eller helst en atelierleilighet, ønskes nå eller senere, gjerne i gammel gård. Libhaber: Gift tegner, hustruen statsfunksjonær.

Bill. mrk.: «Freddy N.» i dette blads ekspedisjon.

Pent pikeværelse

med k. og v. vann, sentr.fyr., tilleie for ensl. dame mot litt hjelp, ell. etter avtale. Vestkant. Bill. mrk. «Referanser».

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Ved besøk i Egersund

overnatt på

Victoria Gjestheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

Kledespresen

Drammen

Rensning, pressing, vask.

GUNNAR OLAUSSEN

Telf. 1630

Hjelpekomiteen

av 1955

Ny adresse: Maridalsvn. 33, Oslo. Tidligere bekjendtgjorte adresser og telefon bortfaller.

Hobbybok av rang

Vi skaffer omgående det vakre lille hefte «Nu broderer vi litt», inneholdende de skjønneste atter med

forteller også om en side av livet i Sovjet som har vært uhyre lite påaktet her i vesten: Den underjordiske motstandsbvegelsen.

— Det er også best å vite at slaveleirene er en så vesentlig del av det økonomiske system i Sovjet at det ville bryte sammen om de ble avvirket. 50 prosent av Sovjets samlede kullproduksjon og 80 prosent av tømmerkvantumet skaffes til veie av slavearbeiderne.

— New York har 1 mill. papegøyer. Vi regnet med noe slikt!

Fort. side 4

5 måneders straffarbeid og henimot en kvart million i erstatning. Det koster flekk å ha slike formastelige meninger.

10 år etter mener han framleis at Katyn var russernes verk, noe som den store undersøkelseskommissjon nedsatt av senatet og representantenes hus i USA nu også har fastslått var tilfelle, så det kunne vel kanskje snart være på tale å tilbakebetale Ole Gjølberg boten han fikk for å mene rett.

Ole Gjølberg lar ingen anledning gå fra seg til å hevde de anstendige motiver som lå bak bevegelsens og hans egen vurdering i krigsårene. Men det er blitt sittende igjen i ham en suveren forakt for yrkes- og brødpolitikkerne av det gjengse slaget her i landet. Han har den største interesse for og en hjelpende hånd til «Folk og Land», som han støtter med glede.

Han feirer dagen i fremragende form, alltid og allesteds på offensiven for det ekte og mandige, mot det feige og lunkne.

Vi ønsker ham mange gode og glade år, og at utviklingen igjen og igjen med stadig større tyngde vil vise ham og hele det norske folk, at det han gikk inn for den gang likevel er det som bærer fremtiden i sitt skjød.

K. K.

samarbeide med representanter for alle norske, som utenfor Norge arbeider for Norges frigjørelse, vil styrke regjeringens stilling både blant disse, og like overfor våre kjempende landsmenn hjemme. Det vil kunne bidra til en heldigere løsning av de mange vanskelige og aktuelle og framtidige problemer og oppgaver som foreligger, gi impulser og avverge misforståelser og uberettiget kritikk, både nå og i framtiden. Det vil også virke samlende på alle norske ute.

Det vil likeledes allerede nå gjøre levende å være i pakt med kampen for de demokratiske idealer, hvils bevaring er alle norskes nærmeste krigsmål, hjemme og ute, nest etter selve frigjørelsen av Norge.

Alle yrker, klasser og lag av befolkningen er også etter hvert blitt fyldigere representert ute, og vi tror det nå vil vært lett å finne et utvalg av disse, som ved sine kunnskaper, erfaring og innsats vil kunne yte verdifull bistand til viktige sakers løsning.

Vi er oppmerksom på at spørsmålet om å skape et passende organ er komplisert og vanskelig å løse, men andre okkuperte lands regjeringer har forlenget overvunnet liknende vanskeligheter, og etablert sådanne organer.

Vi vil derfor i ærbødighet henstille til regjeringen snarest å ta spørsmålet opp, og gi et utvalg av undertegnede anledning til å forhandle nærmere med Regjeringen om saken.

Regjeringens svar på henvendelsen tør vi velvilligst be rettet til den første av undertegnede.

London i desember 1942.

Ærbødigst

E. C. Danielsen, kontreadmiral. Halfdan Haneborg Hansen, major. J. Havig, dommer. Skjold Brodin, major. Johs. E.

grad bør bygge sin stilling på en solid støtte hos Sjømannsforbundet og sjøfolkene våre, og da får det heller våge seg at NORTRASHIP betaler noe høyere lønninger enn nå, og en eller annen skipsreder blir forbanna. — (Forts.)

Et 150-års minne

Cadix 20. oktober 1805. Den fransk-spanske flåte under admiral Villeneuve har nettop lettet anker og skal etter ordre av Napoleon gå inn i Middelhavet. Neste underretning om flåten kunne ventes fra Neapel en uke senere.

Underretningen kom allerede dagen etter — fra Trafalgar, der flåten ble angrepet av engledderne under admiral Nelson. — Dette var dødsdommen over Napoleons drømmer. Det var ikke forundt noen Napoleon å være centrum for menneskeheten.

Oscar d' Acqueria Aall.

Swagger, kjoler, bluser og skjørt. Tar også omsøm. Billett mkr. «Søm Oslo».

Skal De flytte?

og vil selge Deres hus? med litt hage, ikke for langt fra Oslo. Skriv til Tyra Bentsen, Borgestad.

TANNINNSETNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Kjøp og salg av trelast

ERLIG OKKENHAUG
Trelastagentur, Trondheim
Telf. 20 884

Dører, vinduer og trapper

Innredning for kjøkken, kontor og butikker.
Innhent tilbud fra
H. CHRISTIANSENS SNEKKERIFABRIKK,
Holtv. 15, Kongsvinger, telf. 4270.

Visste De ikke —

Fort. fra side 1

måtte se den mulighet i øynene at Nord-Norge på nytt kunne bli krigsskueplass. Spørsmålet var da hvilke rådgjerdere Administrasjonsrådet ville gå til. Fylkesmann Gabrielsen pekte i denne sammenheng på at de tyske myndigheters påbud om avvikling av all norsk militærvirksomhet innen utgangen av september var særlig alvorlig for Nord-Norge. Det var derfor ønskelig at rådet tok opp spørsmålet om å få samtykke av tyskerne til å gjenopprette norske hæravdelinger som kan danne kjernen i eventuelle vernetropper for Nord-Norge ved siden av eller til avløsning av tyske tropper. Om nødvendig kunne man dele operasjonsområdene mellom de norske og de tyske troppene. Etter fylkesmann Gabrielsens mening gikk de norske interesser under den nåværende situasjon først og fremst ut på å beskytte landet mot angrep fra øst, selv om man da måtte samarbeide militært med tyskerne.

Dette var visstnok også den almenlige oppfatning i Nord-Norge.

Major Lindbäck-Larsen gjorde rede for den reise han hadde foretatt til grensedistriktene, og meddelte Rådet sine inntrykk. Han konkluderte med at det var av stor betydning å få høve til å ha norsk militær beskyttelse av landsdelen ved siden av den tyske, og gjorde nærmere rede for de organisatoriske og militærtekniske sider av denne saken. Han ville foreslå den ordning — som for øvrig var uten risiko for tyskerne og som visstnok tyske offiserer billiget — at alle staber fortsatte sin virksomhet som fredsorganisasjon. Vårt forsvar i Nord-Norge kunne da mobiliseres på få dager. Ved eventuell oppsetting av en bataljon burde man bygge på frivillighet, ikke utvelgning.

Rådet drøftet nærmere de spørsmål som her var lagt fram. Formannen uttalte at man ville komme opp i en eiendommelig og vanskelig si-

tuasjon dersom utviklingen tok den retning representantene fra Nord-Norge hadde antydnet. Det som særlig kompliserte problemene var spørsmålet om Englands stilling i en slik sak, og spørsmålet om hvordan folkemeningen ville stille seg. — De forslag fylkesmann Gabrielsen og major Lindbäck-Larsen framsatte skal gjøres til gjenstand for nøye overveielse.

Fylkesmann Gabrielsen uttalte til slutt at det som kjent var en del offiserer som ble brukt til formidlingstjeneste mellom tyske militære myndigheter og befolkningen i Nord-Norge. Hvis utviklingen av forsvaret kom til å bli opprettholdt tross de før nevnte hensyn, ville han foreslå at disse offiserer ble brukt til formidlingstjeneste, eventuelt ved å knyttes til politiet. Sorenskriver Harbek var enig i dette.

(Utvevelsene er gjort av meg.)

Det kan bare råde liten tvil om at det har kommet begge de impliserte herrer adskillig på tverke at denne sak som de anså vel begravd, så plutselig har dukket fram igjen. I avisen Lofotposten har herr Lindbäck-Larsen

således uttalt seg på følgende måte:

Det saken dreier seg om, har vært behandlet av Undersøkelseskommissjonen av 1945, og skulle dermed være ute av verden. Men jeg vil gjerne slå fast nu når saken er tatt opp på ny, at det ikke har vært spørsmål om et forsvarsamarbeide med tyskerne. Men situasjonen i 1940 var den at Russland var nøytralt og Nord-Norge langt fra verdenskrigens sentrale krigsskueplass. Vi trodde ikke på at tyskerne i lengden kunne holde Nord-Norge, og mente at man burde forberede seg på den situasjon som ville oppstå når tyskerne trakk seg vekk. Da ville det være riktig og påkrevet at nordmennene overtok hevdelsen av sitt eget territorium. Akkurat det samme problem kunne regjeringen løse i samarbeide med russerne i 1944, da russerne var våre allierte. I 1940 var det ingen slike perspektiver. Man kan kanskje si at vi var svært optimistiske når det gjaldt tanken på en snarlig tilbaketrekkning av de tyske tropper. Men slik fortonet i hvert fall situasjonen seg for oss i 1940, slutter ge-

URMAKER
DRAMMEN
Telefon 2507.

Hobbybok av rang

Vi skaffer omgående det vakre lille hefte «Nu broderer vi litt», inneholdende ukjente sting, ved Tante Dora. Pris kr. 3.— fritt tilsendt. Brodering skaper hvile i sinnet og skjønnhet i hjemmet.
Folk og Lands eksp.

Det er vel fint!

Selv med den minste annonse bringer vi deg i kontakt med et stort og kjøpedyktig publikum.
FOLK OG LAND

Hjelpekomiteen av 1955

Ny adresse: Maridalsvn. 33, Oslo. Tidligere bekjendtgjorte adresser og telefon bortfaller.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet
Boks 1407, Oslo, Postg. 180 70

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

neralmajor Lindbäck-Larsen.

Deretter har også fylkesmann H. Gabrielsen rykket ut på arenaen og gitt Verdens gang en sålydende uttalelse:

Våpenstillstandsavtalen av juni 1940 mellom tyskerne og de norske forsvarsstyrker i Nord-Norge hadde som forutsetning at tyskerne ikke skulle besette Finnmark. Tvert imot var det i avtalen fastsatt at landsdelen skulle holdes besatt av norske polititropper. Disse ble underlagt mitt kontor, hvor daværende major Lindbäck-Larsen var tilsatt som kontorsjef. Til tross for avtalen overførte imidlertid tyskerne i løpet av sommeren noen militæravdelinger til Vest-Finnmark, hvorefter de norske styrker straks ble avvirket.

Lindbäck-Larsen og min henvendelse til Administrasjonsrådet i august 1940 var foranlediget av at vi antok at det var nødvendig å ha en sikkerhetsforanstaltning om tyskerne på ny skulle trekke seg ut av Finnmark, slik at landsdelen ble liggende som et ingenmannsland.

Noe militært samarbeid

Fort. side 4

FOLK OG LAND

Statstjenestemann —

Forts. fra side 1

verne som sier at medlemskap i NS ikke lenger skal være noen belastning idag, hjelper det absolutt ingenting all den stund at myndighetene ingen ting vil gjøre for positivt å rette på forholdet. Det er ikke svada og prat vi har bruk for, men stillinger som kan livnære oss og våre familier! Først den dag Stortinget kan bekvemme seg til å utnevne en hun fikk selvsagt på langt nær den lønn hun burde ha. For et halvt år siden oppnådde hun å få en stilling et annet sted som bokholderske med bedre lønn og meget bokholderske ble så ansatt, mindre arbeidspress. En ny Da hun ikke klarte arbeidet på langt nær, måtte de få en dame til til hjelp i bokholderiet. Da begge to ikke klarer å få orden i regnskapene, tigger de nå om at vår lidelsesfelle skal hjelpe dem om kveldene til kr. 7,50 for timen.

En annen NS-mann arbeidet også som bokholder for et firma. Han hadde også et stort arbeidspress, men lønnen var meget dårlig. Hans kone ba ham derfor slutte og heller avslutte sine studier til embedseksamen, som ble avbrutt i 1945, så skulle hun arbeide. Etterpå måtte vedkommende firma ansette 2 firmaet.

En tredje NS-mann har arbeidet over 3 år i samme stilling med en lønn som ligger langt under lovligningsløn i Oslo. Arbeidspresset har vært meget stort. Mens de andre ansatte har fått lønnspålegg, har han intet fått. Han har aldri skoffet arbeidet en eneste dag og regnskapene stemmer alltid på øret. Når han har bedt om lønnsforhøyelse, har han fått høre av siefen at han hadde

Gullet tilhører ikke den gjerrige. Det er den gjerrige som tilhører gullet.

krati ble gjeninnført i Norge og andre land i mai 1945. Da mordere og andre forbrytere kunne juble og hederlige og arbeidssomme mennesker ikke bare ble fratatt sine stillinger, men også ble ranet, fratatt sin eiendom og kastet i fengsler og konsentrasjonsleirer. Pøbelen hadde fritt spillerom.

Enten de kaller seg demokrati eller folkedemokrati, så er det slike som idag har makten i Kenya, Marokko, Algeriet, Cypros og over alle konsentrasjonsleirene i Sovjetunionen, hvor sannsynligvis millioner prektige mennesker hensleper sitt liv som kommunisten Otto Larsen fikk skildret det før han døde etter de utståtte lidelser. Selvfølgelig er det Frihet for makthaverne alle disse steder. Det har jeg sett i Marokko og Algeriet. De franske godseierne levde i herlighet og glede, mens de arabiske arbeiderne deres bodde i stråhytter og fikk en lønn så de så vidt kunne oppholde livet. Albert Henrik Mohn har gitt en mesterlig skildring av forholdene der i sin bok «Tricolor og månesigd». Han er vel heller ikke elsket av de makthavende for sine skildringer fra Kenya.

Jovisst er det Frihet også i Norge til å rakke ned og lyve på sine landsmenn slik som «Verdens Gang» gjorde

Verdensmester i traktorpløyning

Der rådde stor spenning under årets verdensmesterskap i traktorpløyning. På Ulltuna — Sveriges Landbrukshøgskole — hvor tevlingen foregikk, var det samlet over 15 000 tilskuere. Etter kjøringen på åpen åker ledet Kanada. Barr fra Nord-Irland var favoritt på vollspøyningen, men hadde hele fem poeng å ta igjen for å sikre seg VM-titelen også i år. Etter suveren og nøyaktig kjøring tok han ikke bare igjen fopspranget, men seiret med to poengs margin på beste kanadier som sikret seg annenplassen. — Nord-Irlands andre representant ved mesterskapet var ikke snauere enn at han besatte tredjeplassen foran kanadieren Mc

Hugh Barr.

Laughsin. Beste skandinav ble finnen Elg på syvendeplassen. De norske deltagerne, Kristian Bakke og Olav Nedberg fra Buskerud, plaserte seg henholdsvis som nr. 17 og 19 av de 24 som var med i mesterskapet. Under konkurransen viste det seg tydelig at plogene som blir brukt i Norden ikke kunne måle seg med de andre i den tørre leirjorda ved Uppsala. Alle de som plaserte seg i teten, brukte ploger med svak «skruing» på veltefjella, det gjaldt også finnen Elg. Arrangementet var prikkfritt og ved premieutdelingen på middelalderloddet i Uppsala var det dekket bord til 700 innbudte i ballsalen.

Velferdsstaten

Det blir smått med julegodter i år også. De norske grossister er tilbudt så lite nøtter og mandler at de nekter å ta partiene hjem. La oss heller fortsette med å kjøpe amerikansk tobakk og dyr utenlandsk alkohol, bare ikke julegodter til barna våre.

Tyrkia

trues av statskankerott, og vakler mellom demokrati og nytt diktatur. En ny dollarinnsprøytning ville sikkert være på sin plass, og vel for-

Hvem har ansvaret

for at fire av våre teglverk har måttet legge ned?

Teglverkene bad om lov til å ta 50 kr. mer pr. 100 takstein. Flere ganger har de bedt om det og hver gang har de fått nei. Men fra Tyskland har vi importert stein som koster opptil 250 kr. mer pr. 1000 enn den norske.

Vi har likhet for loven, det

Velferdsstaten

Oslo-skolene er så forsømt at de trenger nye bevilgninger på 5,5 million kroner. En byggestopp vil få særlig alvorlige følger for skolene i de nye boligstrøk.

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Ennå et britisk regiment er kommet til Kypros.

— Italia vil bygge et atomkraftverk, som skal gi 500 kw.

— Adenauers store personlige hobby er å dyrke roser.

— Høsten av sitrusfrukter i Valencia har vært finfin.

— Det skulle gi oss håp om brukbare priser til jul.

Hviste De ikke - -

Forts. fra side 3

mellom norske og tyske styrker var aldri forutsatt. Om dette forelå klare instruksjoner.

Det kom ikke til noe slags resultat. Hverken i 1940 eller siden. Adm-rådet fant forslaget noe «egenartet», og noe mer finnes ikke protokollert om saken. Undersøkk-kommisjonen av 1945 — som hadde alle dokumenter — luktet nok at det her var noe som det var best å gå utenom, og avviste saken med den noe besynderlige begrunnelse at den var «utenrikspolitisk»!

Akk ja, det gjelder å ha brede og vernende hender i harde tider. Like litt som det var forutsetningen å trekke Nygårdsvold-regjeringen til ansvar, like litt var det meningen å ramme noen av de såkalte «gode». Det var NS-folkenes skalber det var spørsmål om! En fikk da vite såpass som å holde seg innen rammen!

Vel — dette var sakens foreløbige «dokumenter». Etter å ha lest de to herrers svar vil jeg anbefale leserne å gjøre seg det bryderi å lese om igjen — og nøyaktig — referatet fra Adm-rådets forhandlingsprotokoll. Til samme tid bør fylkesmann Gabrielsen ta for seg igjen landskapitulasjonen av 10. juni 1940 mellom den norske og den tyske overkommando. Hvor fylkesmannen har det fra at hans eget daværende

folk flest at det er faren fra øst som er den dominerende?

Bortsett fra offiserenes mer enn lyseblå tro på at de tyske tropper snarest ville bli trukket tilbake — en tro han antagelig sto nok så alene om — så kan umulig hverken majoren eller fylkesmannen ha vært i noen som helst tvil om at «Norges krig» var opphørt. Ellers ville deres besøk i Adm-rådet så sent som 20. august og den uttrykkelige uttalte hensikt med det, ha vært helt uhørt.

I dag vil ingen av de to herrer vedkjenne seg at de forutsatte militært samarbeide med okkupasjonsmakten. Hadde de enda det gjort, så kunne de ha dekket seg bakom Haager-konvensjonens bestemmelser om at det er et okkupert land tillatt å alliere seg med okkupasjonsmakten for å hindre at landet gjøres til krigsområde ved anfall av en utenforstående tredje makt. Men det har de ikke gjort, og derfor er det jo også blitt ny juss i Norge at Haager-konvensjonene gjaldt ikke — i et hvert fall har det hett så i «landssvik»-dommene. Nei, — dessverre — det kan slik saken ligger an ikke råde noen tvil om at det her foreligger et planlagt samarbeid med «fienden», og attpå til blir det fremhevet at dette visstnok «var den alminnelige oppfatning i Nord-Norge».

En tredje NS-mann har arbeidet over 3 år i samme stilling med en lønn som ligger langt under lovlige minstelønn i Oslo. Arbeidspresset har vært meget stort. Mens de andre ansatte har fått lønns-pålegg, har han intet fått. Han har aldri skoftet arbeidet en eneste dag og regnskapene stemmer alltid på øret. Når han har bedt om lønnsforhøyelse, har han fått høre av sjefen at han hadde fått stillingen «for å hjelpe ham» og hvis han ikke var mann for å klare det arbeid som han hadde gjort alene. Det ble altså mye dyrere for fornøyd fikk han se seg om etter noe annet. Han er familieforsørger med kone og 2 barn å sørge for, og når skatt og husleie er betalt, er det næsten intet igjen av lønnen. Nå har han fått skriftlig oppsigelse med helt grunnløse beskyldninger etter siste gang han ba om lønnsforhøyelse. Det hører med til bildet at sjefen har næsten det tredobbelte i lønn, er kristelig og hører hjemme i en frime-nighet.

Dette er sannheten om hvordan belastningen er for tidligere passive NS-medlemmer 10½ år etter «freden brøt løs». Under Fritt ord i nr. 29 hadde E. R. et innlegg som jeg er fullstendig enig i.

Som han eller hun sier deri, får vi daglig vink om å holde oss nedenfor det nederste trappetrinn. Så lenge de uønskede er villig eller nødt til å utføre arbeid for en ussel lønn, kan «gode» nordmenn utnytte oss til sin egen fordel. Jo lavere de kan presse oss uønskede ned i lønn, desto mer blir det på dem selv. Men tillater vi oss å mukke mot en slik behandling, blir også de smulene som blir til-delt oss tatt fra oss. Kanskje det er en annen som er mer villig til å utnyttes.

I det siste har vi lest om revolusjonen i Argentina. — Store overskrifter i alle aviser om at Friheten er igjen kommet til landet. På hvilken måte? Jo, avisoverskriftene forteller og å det. «Storparten av Nasjonalforsamlingen arrestert». «Ordre om å arrestere alle Peronister». «Kontorer plyndres og inventar og utstyr brennes på gatene». Eller med andre ord: Akkurat det samme gjentar seg som da Frihet og Demo-

hytter og fikk en lønn så de så vidt kunne oppholde livet. Abert Henrik Mohn har gitt en mesterlig skildring av forholdene der i sin bok «Tricolor og månesigd». Han er vel heller ikke elsket av de makt-havende for sine skildringer fra Kenya.

Jovisst er det Frihet også i Norge til å rakke ned og lyve på sine landsmenn slik som «Verdens Gang» gjorde mot vår uredde og sannhets-kjærlige Erling Bjørnson. Jeg undres på om han har fått inn i «Verdens Gang» det innlegget han hadde i «Folk og Land» nr. 29 i den anledning?

Det står skrevet at Jesus engang sa at i de siste dager skal urettferdigheten bli stor og kjærligheten kald hos de fleste. I sannhet har han fått rett!

Disse refleksjoner er skrevet på 10-årsdagen for da jeg for første gang i mitt liv ble plasert i Byretten og lærte demokratisk rettergang å kjenne slik som jeg skildret i min forrige artikkel.

Fhv. statstjenestemann.

Det er bedre å være alene enn å være i dårlig selskap.

dyr utenlandsk alkohol, bare ikke julegodter til barna våre.

Tyrkia

trues av statskankerott, og vakler mellom demokrati og nytt diktatur. En ny dollar-innsprøytning ville sikkert være på sin plass, og vel fortjent, all den stund Tyrkia militært sett er et av de faste holdepunkter i maktbalansen mellom vest og øst.

til å ta 50 kr. mer pr. 100 takstein. Flere ganger har de bedt om det og hver gang har de fått nei. Men fra Tyskland har vi importert stein som koster opptil 250 kr. mer pr. 100 enn den norske.

Vi har likhet for loven, det er forbudt både for rike og fattige å sove under bruene i Paris.

Victor Hugo.

Kommunist - annonse foran kommunevalget

Umiddelbart før kommunevalget rykket Berlevåg-kommunistene følgende annonse inn i det lokale kommunistorganet:

«Berlevåg-velgere.

Patriotene, de som ga sitt liv for land og folk, Egil Bertheussen, Julius Annaniassen m. fl. Eller eventyrene Otto Larsen, Emil Isaksen og nyoppussede Rendulic. Hvem av disse to gruppene gir du som under krigen ikke var quisling din støtte 3. oktober.»

Otto Larsen døde i forrige måned av en sykdom han pådro seg under 8 års fangenskap i Sovjet-Samveldet. Emil Isaksen kom i sommer tilbake til sin hjembygd etter 10 års fangenskap i Sovjets konsentrasjonsleirer. For tiden er han under legebehandling i Oslo.

Med det samme: Å bruke en quisling som skjellsord har hittil gått, men hvor lenge vil det heretter kunne gå?

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Ennå et britisk regiment er kommet til Kypros.

— Italia vil bygge et atomkraftverk, som skal gi 500 kw.

— Adenauers store personlige hobby er å dyrke roser.

— Høsten av sitrusfrukter i Valencia har vært finfin.

— Det skulle gi oss håp om brukbare priser til jul.

— Verre kan det bli med nøttene. Avlen i høst har slått feil.

— Sverige venter rimelig kjøp på paranøtter fra Brasil.

— Likeledes når det gjelder kokusnøtter fra Bak-India.

— Tunesiske dadler blir nok å få. Med gaffel av plast!

— På nyåret kan vi vente stigende te-priser.

— Tre norske filmkunstnere er tildelt «Aamot-statuetten».

— Nemlig: Tancred Ibsen, Alfred Maurstad og Kåre Bergstrøm.

— Asane-myrene ved Bergen skal dyrkes. Det blir 55 nye bruk.

— Atom-medisin regnes allerede som en realitet.

— Vil vesentlig bli brukt mot ondartede svulster.

— Ny president i Brasil: Jusceline Kubitschek.

— Ny fransk hovedstadsavis: «L'Express».

— Mendes-France er bladets lederskribent.

— Mexico har vært stygt herjet av naturkatastrofer.

— Sovjets Røde Kors er blant dem som har sendt hjelp.

gjøre seg det bryderi å lese om igjen — og nøyaktig — referatet fra Adm.rådets forhandlingsprotokoll. Til samme tid bør fylkesmann Gabrielsen ta for seg igjen landskapitulasjonen av 10. juni 1940 mellom den norske og den tyske overkommando. Hvor fylkesmannen har det fra at hans eget daværende fylke ikke skulle besettes, ja, det må Vårherre vite. Hele Norge ga jo opp kampen og gikk under okkupasjon, og til Norge hørte da vel også Finnmark?

I denne forbindelse vil vi minne om Terbovens inspeksjon ved oberst Fayes avdelinger i Kirkenes i juli 1940 (jfr. landskapitulasjonens art. 8) da han kom for å ta sitt nordligste okkupasjonsområde i øyesyn, og da det måtte sendes ekstrasfly til Tromsø for å hente et hakerorsflagg til bruk for anledningen. Det var vel ikke distriktets fylkesmann uvitende om?

Dette moment er dog ikke av noen avgjørende betydning. Det avgjørende er at de to herrer — som det står gjengitt i Adm.rådets referat fra møtet 20. aug. 1940 — påsto at under den foreliggende situasjon «gikk norske interesser først og fremst ut på å beskytte landet mot angrep fra øst, selv om man da måtte samarbeide militært med tyskerne».

Den samme oppfatning — at det mer enn noe gjaldt å holde Sovjet-Russland ute — var ellers d'herrer Gabrielsen og Lindbäck-Larsen ikke alene om. I okkupasjonstiden deltes den bl. a. av 9000 frontkjempere, hvorav 10 pst. lot sine liv for ideen. Hvordan er de gjenlevende behandlet av de norske myndigheter? Og hvordan er det norske folks innstilling i dag? Hvorfor har Norge gått med i NATO? Er det ikke omsider gått opp for

vensjonene gjaldt ikke — i et hvert fall har det hett så i «landssvik»-dommene. Nei, — dessverre — det kan slik saken ligger an ikke råde noen tvil om at det her foreligger et planlagt samarbeid med «fienden», og attpå til blir det fremhevet at dette visstnok «var den alminnelige oppfatning i Nord-Norge». Den samme oppfatning — at det mer enn noe gjaldt å holde Sovjet-Russland ute — var ellers d'herrer Gabrielsen og Lindbäck-Larsen ikke alene om. I okkupasjonstiden deltes den bl. a. av 9000 frontkjempere, hvorav 10 pst. lot sine liv for ideen. Hvordan er de gjenlevende behandlet av norske myndigheter? Og hvordan er det norske folks innstilling i dag? Hvorfor har Norge gått med i NATO? Er det ikke omsider gått opp for

*

Det sitter titusener rundt om i dette land som har mistet formue og eksistens og dyrebare år av sitt liv, fordi de som det het «skulle ha samarbeidet med fienden eller oppfordret til slikt samarbeid». Den skjebne har de to heromhandlede herrer blitt spart for. Fylkesmannen i Finnmark H. Gabrielsen, har siden 1947 kunnet skifte sitt avsidesliggende domene med fylkesmannsstillingen i Oppland, og 14. febr. 1952 ble han ytterligere hedret med kommandørkorset av St. Olav. Major Lindbäck-Larsen ble 1. sept. 1952 utnevnt til generalmajor og fra 15. novbr. s. å. beordret som sjef for Distriktskommando Nord-Norge.

Men — så hadde da heller ingen av de to herrer vært medlem av NS.

Og da så!

Helge Grønstad.

— Gjør dette til et gullkantet papir for Din avis —

Sendes i lukket konvolutt.

TIL «FOLK og LAND»s OFFENSIV-ARKIV AV 7. JUNI 1955

Kierschowsgt. 5. Eller postboks 3214, Oslo.

Jeg har gjort min plikt, hermed en ny abonnent på vårt blad,

Send «Folk og Land» til:

Postadressen er:

Jeg har mottatt betaling for tiden 30. juni—30. desember med kr. 10.— eller med tillegg for lukket sending kr. 15.—, eller for tiden 30. juni 1955 til 30. juni 1956 med kr. 20.— — eller med tillegg for lukket sending kr. 30.— (stryk det som ikke passer).

Jeg påtar meg å ordne innbetalingen med postanvisning, sjekk, pengebrev, eller med giroblankett til nr. 16450.

Vennlig hilsen:

Min adresse:

Til påføring av oss:

Dette dokument innkommet som nr.

Dato: